

طرح جدید بیمه زلزله در زلاندنو

ترجمه: پروانه پورریاحی

تاریخچه

بازارهای بین‌المللی تحت پوشش مجدد قرار گرفته است ولی دولت زلاندنو با علم به این موضوع که مسئولیت وی در برابر حوادث محتمل وقوع زلزله بسیار بالاست سعی دارد تا تغییراتی در شرایط بیمه اجباری زلزله این کشور ایجاد نماید.

خطرهای منطقه‌ای

از زمانهای قدیم تاکنون کلیه ساختمانهای مسکونی و موجودی آنها که در مقابل خطرهای آتش‌سوزی بیمه می‌شدند بطور اتوماتیک خطرات و خسارتهای ناشی از زلزله را تا حد ارزش غرامت تحت پوشش قرار می‌دادند. دولت زلاندنو معتقد است که اجباری بودن بیمه زلزله برای ساختمانهای مسکونی باید همچنان ادامه یابد چون در غیر اینصورت مردم ممکن است ساختمانهای مسکونی خود را در مقابل زلزله بیمه نکنند و این امر موجب گردد تا در هنگام وقوع زلزله و بیمه‌نبودن بخش عظیمی از ساختمانهای مسکونی، بار سنگین خسارتهای مالی و اجتماعی آن بر دوش دولت قرار گیرد. به همین دلیل دولت در پیشنهاد اخیر خود به پیروی از تز بیمه‌های اجباری ساختمانهای مسکونی ادامه خواهد داد و مبنای ارزش غرامت را تا مبلغ ۱۰۰۰،۰۰۰ دلار زلاندنو افزایش می‌دهد. در صورتی که مالکین ساختمانهای مسکونی بخواهند ساختمانهای خود را بیش از این مبلغ بیمه نمایند می‌توانند مازاد این پوشش را از طریق سایر شرکتهای بیمه خصوصی دریافت نمایند.

برای موجودیها نیز اصول مشابهی در نظر گرفته خواهد شد ولی کمیته خسارتهای جنگ و زلزله حداکثر تا مبلغ ۲۰۰،۰۰۰ دلار زلاندنو برای ارزش غرامت براساس اولین خسارت در نظر گرفته است. بیمه‌شدگان می‌توانند

کشور زلاندنو به دلیل داشتن طرح بیمه اجباری زلزله که از طرف دولت حمایت می‌شود کشوری است منحصر بفرود. این طرح نخستین بار طی جنگ جهانی دوم به منظور تهیه یک پشتوانه مالی جهت جبران خسارتهای زیانهای ناشی از جنگ برنامه‌ریزی گردید ولی بعدها توسعه یافت و خسارتهای ناشی از زلزله را نیز تحت پوشش قرار داد. براساس این طرح کلیه اموالی که در برابر خسارتهای ناشی از آتش‌سوزی بیمه می‌شوند تا حد ارزش غرامت توسط کمیته خسارتهای جنگ و زلزله (EQC)^(۱) تحت پوشش بیمه‌ای قرار می‌گیرند و چنانچه صاحبان اموال نیاز به بیمه زلزله کامل براساس ارزش جایگزینی^(۲) داشته باشند می‌توانند مابه‌التفاوت ارزش غرامت و ارزش جایگزینی را از طریق شرکتهای بیمه خصوصی دریافت نمایند. نرخ مورد عمل کمیته برای ارائه پوشش تا ارزش غرامت برابر است با ۰/۵ در هزار اموال بیمه شده که از سال ۱۳۴۵ بدون هیچگونه تغییری اعمال میشود. در تعیین این نرخ بین موقعیتهای گوناگون جغرافیائی و نوع ساختار سازه در مقابل خطر زلزله هیچگونه تفاوتی قائل نشده‌اند.

توان مالی کمیته خسارتهای جنگ و زلزله

دولت زلاندنو در ده سال اخیر، همواره از ناکافی بودن توان مالی کمیته خسارتهای جنگ و زلزله نگران بوده است. هم اکنون ذخیره جاری این کمیته ۲/۳ میلیارد دلار زلاندنو است در حالیکه خسارتهای بالقوه زلزله حدود ده میلیارد دلار تخمین زده شده است.

با وجود آنکه بخشی از تعهدات کمیته (نزدیک به یک میلیارد دلار زلاندنو) با خرید بیمه‌های اتکائی از

مسائل مربوط به ظرفیت قراردادهای

یکی دیگر از نکات قابل توجه در مورد ارائه پوشش خطرات زلزله، ظرفیت و منابع بیمه‌گران داخلی و خارجی است که در حال حاضر وارد بازار می‌شوند. همه بیمه‌گران بزرگ ظرفیت خود را جهت ارائه بیمه خطر زلزله براساس موقعیت ملی و جغرافیایی ارزیابی نموده‌اند. تعداد زیادی از خطرات بزرگ در زلاندنو در خارج از زلاندنو بیمه می‌باشند که پوشش کامل بیمه زلزله رتیز دارند به همین دلیل امکان دارد که بخش معینی از این دادوستدها بتواند به بیمه‌گران اتکائی زلاندنو برگردد اما این امر بستگی به نرخ بیمه زلزله و خسارت‌های مالی دارد که توسط لویدز و بیمه‌گران اتکائی آن تأمین می‌شود.

ارائه بیمه زلزله براساس حداکثر خسارت ممکن، همراه با اعمال سهم بیمه‌گذار از خسارت کلی سالیانه شدیداً مورد توجه قرار گرفته است. البته این نوع بیمه زلزله می‌تواند مشکلاتی را بوجود آورد چون در آن صورت لازم است تا مناطقی که در معرض خطر زلزله قرار دارند از نظر علمی توسط مهندسين زلزله مورد ارزیابی قرار گیرند و طبیعتاً در چنین ارزیابی‌هایی ضروری است تا به آتش‌سوزی‌هایی که در پی وقوع زلزله حادث می‌شود توجه شود و همچنین امکان وقوع زلزله بعدی در طول سال بیمه‌ای و وخیم شدن حد نهائی ظرفیت خسارت‌های زلزله نیز باید مدنظر قرارگیرد.

پوشش زلزله برای بیمه‌نامه‌های عدم‌النتفع از طریق شرکت‌های خصوصی ارائه می‌گردد و این بدان دلیل است که پوشش ارائه شده توسط کمیته زلزله تنها محدود به خسارت‌های وارده به اموال می‌باشد.

وجود یا عدم وجود صندوق

دولت زلاندنو مایل است تا نهایتاً خود را از خسارت‌های بزرگ زلزله که تحت پوشش بیمه قرار ندارند دور نگاهدارد. به همین دلیل از تشکیلات اقتصادی وابسته به دولت خواسته است تا در مقابل خطر زلزله بیمه شوند.

مازاد بر این مبلغ را از طریق شرکت‌های بیمه خصوصی دریافت نمایند.

ملاحظات بازرگانی

مهمترین تغییر اساسی در زمینه بیمه زلزله از ژانویه سال ۱۹۹۳ شروع گردید و آن حرکتی بود که کمیته خسارت‌های جنگ و زلزله در جهت اجباری نمودن بیمه زلزله برای فعالیت‌های بازرگانی انجام داد. قبل از این حرکت اموال مؤسسات تجاری بطور صددرصد توسط شرکت‌های بیمه خصوصی پوشش داده می‌شد. ولی حرکت کمیته از سال ۱۹۹۳ بر شرکت‌های بیمه زلاندنو تأثیر خواهد گذاشت و نیز شروعی خواهد بود برای جذب سرمایه‌های مربوط به خطرهای بزرگ در دریا که قبلاً بخشی از ارزش غرامت آن توسط کمیته پوشش داده می‌شد.

از نظر بیشتر بیمه‌گران، نرخ ثابت ۰/۵ درهزار که توسط کمیته برای سرمایه‌های زلزله اعمال می‌شود نرخی است که اساساً نامناسب در نظر گرفته شده است، به همین دلیل امکان دارد که نرخ مورد عمل شرکت‌های بیمه خصوصی برای سرمایه‌های زلزله نرخی بیش از نرخ کمیته باشد.

در حال حاضر به عواملی که در طراحی مقاومت ساختمان در برابر زلزله کاربرد دارد توجه زیادی می‌شود، موردی که قبلاً هیچگونه اثر قابل ملاحظه‌ای در تعیین حق بیمه زلزله نداشت. (با وجود آنکه می‌دانیم زلاندنو به دلیل موقعیت جغرافیایی خاص و قرار داشتن روی خط زلزله پاسیفیک شدیداً به قوانین و آییننامه‌های ساختمانی نیازمند می‌باشد).

یکی از مسائل قابل ملاحظه این است که بیمه‌گران اتکائی خارجی معمولاً بدون توجه به تفاوت ارزش زمین در نقاط مختلف زلاندنو، نرخ ثابت و یکسانی را برای کل منطقه زلاندنو در نظر می‌گیرند. چنانچه این امر به قراردادهای اتکائی و مازاد خسارت، تسری یابد بطور اجتناب‌ناپذیری بر نرخ‌های حق بیمه اولیه و ظرفیت قراردادهای تأثیر خواهد گذاشت.

شرکتهای بیمه وابسته یا اختصاصی^(۳)

تعداد کمی از سازمانها در زلاندنو دارای شرکتهای بیمه وابسته می‌باشند و در مقطع بازسازی کنونی به نظر نمی‌رسد که ایجاد سریع شرکتهای بیمه وابسته بطور کامل یا نیمه‌کامل بتواند راه حل مناسبی باشد. اگرچه منافع در این نوع شرکتهای بیمه تضمین شده است ولی به نظر می‌رسد که در بیشتر موارد بازار بیمه سنتی مناسب‌ترین انتخاب است. البته صحت این موضوع را گذشت زمان روشن خواهد نمود.

شرکتهای بیمه خصوصی تاکنون قراردادهای اتکائی خطرات فاجعه‌آمیز خود را مورد تجدیدنظر قرار داده‌اند ولی با توجه به خط مشی بازار بین‌المللی بیمه هزینه چنین پوششهایی افزایش یافته است. به همین جهت پیش‌بینی می‌شود که مبنای هزینه حق‌بیمه نیز افزایش یابد.

شرکتهای بیمه خصوصی به دلیل اینکه در برابر وقوع خطرات ناشی از زلزله با افزایش غیرقابل پیش‌بینی مواجه‌اند همواره نگران روش اعمال مالیات برای ذخیره‌های انباشته خود خصوصاً ذخیره‌های مربوط به خطرات زلزله می‌باشند.

عملکرد شرکتهای چندملیتی

شرکتهای دارای اموال در زلاندنو باید قراردادهای بیمه زلزله خود را مورد تجدیدنظر و بررسی قرار دهند. مسلماً اگر چنین اموالی در حال حاضر تحت پوشش شرکتهای بیمه بین‌المللی باشند طبق قراردادهای مربوطه عمل می‌شود. ولی چنانچه پوشش بیمه‌ای زلزله مربوط در زلاندنو و توسط کمیته زلزله ارائه شود در آن صورت لازم است تا بعضی از اصول برای آینده بیمه زلزله زلاندنو پایه‌ریزی گردد.

به عنوان نمونه ممکن است موسسات (شرکتها) تمایلی به داشتن بیمه زلزله که به دو یا سه روش توسط کمیته زلزله و شرکتهای خصوصی ارائه می‌شود نداشته باشند، (دریافت پوشش نسبی ارزش غرامت از کمیته زلزله و مازاد آن از شرکتهای خصوصی) در عوض ترجیح

قبلاً نیز به امکان ایجاد صندوقهای بیمه زلزله توجه می‌شد (بخصوص برای پوشش اموال دولتی و وابسته به دولت). ایجاد این صندوقها براساس برنامه‌ای پایه‌ریزی شده که در آن مبلغ خسارت در هر زلزله و همچنین حدود ظرفیت کل خسارت سالیانه مشخص گردیده است. در این صندوقها سهم بیمه‌گذار از خسارت داخلی به منظور حذف خسارتهای جزئی در نظر گرفته می‌شود که این مبلغ به عنوان سهم بیمه‌گذار از خسارت اولیه برای زلزله‌های بزرگ نیز مورد عمل قرار می‌گیرد.

ابقاء پوشش نسبی ارزش غرامت توسط کمیته زلزله با کاهش سرمایه

کمیته زلزله به این موضوع واقف است که قطع ناگهانی ارتباط با بازار بیمه زلزله منجر به بروز مسائل اساسی خواهد شد. به همین دلیل درخواست شده است تا کمیته زلزله تنها برای سه سال آینده به پوشش نسبی ارزش غرامت ولی با سرمایه کمتر ادامه دهد. این بدان معناست که کمیته زلزله می‌تواند پوشش نسبی ارزش غرامت را تا حداکثر یک مبلغ معینی ارائه نماید و مابه‌التفاوت توسط شرکتهای بیمه خصوصی بیمه شود. البته ارائه این نحو پوشش بیمه‌ای هنوز در مرحله یک پیشنهاد است.

از اول ژانویه ۱۹۹۳ تا اول ژانویه ۱۹۹۴ براساس درخواست بیمه‌گذاران کمیته زلزله حداکثر ۷۵٪ ارزش غرامت اموال را پوشش می‌دهد و صاحبان اموال می‌توانند برای ۲۵٪ باقیمانده با شرکتهای بیمه خصوصی وارد مذاکره شوند. چنانچه بیمه‌گذاران مایل باشند بیمه زلزله جایگزینی را بصورت کامل دریافت نمایند در آنصورت مانند گذشته می‌توانند دریافت این پوشش را با شرکتهای بیمه خصوصی در میان بگذارند. از اول ژانویه ۹۴ تا اول ژانویه ۹۵ پوشش نسبی ارزش غرامت کمیته زلزله تا ۵۰ درصد کاهش خواهد یافت و از اول ژانویه ۹۵ تا اول ژانویه ۹۶ این پوشش تا ۲۵٪ ارزش غرامت کاهش خواهد یافت و بعد از آن پوشش کمیته زلزله برای اموال از میان خواهد رفت.

خسارتها در نظر گرفته می شود، مدت زمان غرامت برای پوششهای خطر زلزله باید بیشتر از خطرات آتش سوزی باشد. مشکل دیگر این است که پوشش ارائه شده توسط کمیته زلزله از قاعده نسبی در خسارت استفاده می کند و به این وضعیت نیز ادامه خواهد داد. قاعده نسبی معمولاً در بیمه نامه هائی که براساس ارزش جایگزینی ارائه می شود گنجانده می گردد تا بدین وسیله بیمه گذاران تشویق شوند ارزش کامل مورد بیمه را اعلام نمایند.

پیش بینی این امر که چه میزان از مازاد ظرفیت زلزله در سیستم جدید بیمه زلزله زلاندنو به بازار بیمه گران و بیمه گران اتکائی زلزله معرفی خواهد شد بسیار مشکل است، مسلماً ظرفیت معرفی شده در مقیاس میلیارد دلار زلاندنو خواهد بود و این امر مشکلی را برای بازار بین المللی بیمه بوجود نخواهد آورد چون فاکتورهای حداکثر خسارت احتمالی باعث کاهش مسئولیت بالقوه می گردد. در هر حال به محض اینکه کمیته زلزله از صحنه خارج شود بیمه های بازرگانی زلزله در زلاندنو مورد توجه بازار بین المللی قرار خواهند گرفت. در حال حاضر نیز به ظرفیت بیمه گران امریکائی در صورت وقوع زلزله ای بزرگ در امریکا توجه زیادی شده است و برای زلاندنو بدترین سناریو وقتی خواهد بود که یک زلزله بزرگ همزمان در زلاندنو و امریکا به وقوع پیوندد.

منبع:

International Insurance Report

دهند که ۱۰۰٪ پوشش مورد نیاز خود را از طریق شرکتهای خصوصی دریافت نمایند.

به دلیل تغییراتی که در حال حاضر در ارائه بیمه زلزله ایجاد شده است، درخواستها برای دریافت پوشش زلزله داخلی ساده تر خواهد شد و بازرگانان زلاندنو قادر خواهند بود آزادانه تر با دلالتهای داخلی جهت دریافت پوشش بیمه زلزله یا خطرهای دیگری که منجر به توقف کسب و کار آنها گردد وارد معامله شوند.

ارزیابی خسارت زلزله

بعضی از بیمه نامه های دریائی پوشش تأسیسات راز بیمه نامه آتش سوزی مستثنی نموده اند به این دلیل که ممکن است پس از وقوع آتش سوزی این تأسیسات خسارت نبینند و بازسازی با وجود این تأسیسات پذیرد. ولی به هر صورت بعد از یک زلزله بزرگ و شدید تأسیسات نیز آسیب خواهند دید و حذف آن از دایره بیمه ای و از مبلغ مورد بیمه می تواند برای هر شرکتی خسارتهای قابل توجهی ایجاد نماید.

عامل دیگری که بر لزوم تجدیدنظر تأکید دارد مدت زمان در نظر گرفته شده برای بیمه نامه های وقفه در کسب و کار است. در بیشتر موارد این بیمه نامه ها براساس فاکتورهای خسارت آتش سوزی تنظیم می شود ولی روشن است که وقوع زلزله ممکن است در آن واحد از چند جهت ایجاد خسارت کند و بازسازی ویرانی های ناشی از آن سالها به طول انجامد. بنابراین بدون توجه به مدت زمانی که برای برنامه ریزی و طراحی این گونه

پی نوشت

۱ - Earthquake and War Damage Commission (EQC)

۲ - Indemnity Value. Replatement Value

ارزش غرامت حدمعینی از ارزش مال است که توسط کمیته تعیین می گردد و مازاد بر این ارزش براساس ارزش جایگزینی توسط سایر شرکتهای بیمه پرداخت می گردد.

۳ - Captive Insurance